

узгодженої співпраці експертних установ при виконанні комплексних судово-медичних, автотехнічних та транспортно-трасологічних експертиз, розроблений алгоритм співпраці з слідчо-судовими органами при виконанні комплексних експертиз.

Список використаних джерел

1. Постанова пленуму Верховного Суду України №8 від 30.05.97 «Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах».

Кондратенко В.Л., Личман Т.В., Петрошак О.Ю., Варфоломеев Є.А.

РОЛЬ ПОВТОРНИХ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ЕКСГУМОВАНИХ ТРУПІВ В УТОЧНЕННІ МЕХАНІЗМУ ТРАВМУВАННЯ ПРИ ТРАНСПОРТНІЙ ТРАВМІ

В роботі Державної установи «Головне бюро судово-медичної експертизи Міністерства охорони здоров'я України» переважний обсяг експертної роботи становлять повторні комісійні судово-медичні експертизи. Серед них значну кількість складають експертизи спрямовані на встановлення механізму отримання ушкоджень, можливості їх отримання за конкретних обставин, в тому числі при транспортній травмі. При цьому подеколи інформація, що міститься в первинних експертизах викликає сумніви, або є недостатньою для відповідей на питання поставлені на вирішення перед експертом судово-слідчими органами. В таких випадках доволі часто виникає потреба у проведенні ексгумації трупа та його повторній судово-медичній експертизі. Варто зазначити, що ті чи інші розбіжності, в порівнянні з результатами первинної судово-медичної експертизи, зустрічались у всіх випадках повторних судово-медичних експертиз ексгумованих трупів, проведених фахівцями нашої установи. Ми звертаємо вашу увагу на ті випадки, коли виявлені при експертизі ексгумованих трупів дані суттєвим чином впливали на подальше встановлення механізму отримання тілесних ушкоджень, зокрема при транспортній травмі.

Так, суттєвими та частими недоліками первинних експертиз, виявлених при проведенні повторних судово-медичних експертиз ексгумованих трупів є невиконання обов'язкових досліджень, регламентованих в нашій галузі «Правилами проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи». Вказані недоліки при виконанні первинних експертиз перешкоджають виявленню ушкоджень, які можуть мати рішучий вплив на встановлення характеристик травмуючого предмету, напрямку дії травмуючої сили тощо, а отже не дозволяють точно встановити механізм отримання ушкоджень.

Так, наприклад, при проведенні повторної судово-медичної експертизи ексгумованого трупа чоловіка, що загинув внаслідок дорожньо-транспортної пригоди був виявлений перелом лівої малої гомілкової кістки, що не був виявлений при проведенні первинної експертизи. Це беззаперечно мало суттєве значення в даному випадку для встановлення механізму травми. Адже в даному випадку вказаний перелом був єдиним ушкодженням, яке

дозволяло визначити місце первинного контакту транспортного засобу з тілом потерпілого, отже мало вирішальне значення для встановлення механізму травми. Варто вказати, що такі недоліки при виконанні первинних судово-медичних експертиз є нажаль не поодинокими випадками. В таких ситуаціях проведення ексгумації трупа та подальше його експертне дослідження є єдиним способом для вирішення питань, що стосуються механізму травмування, можливості їх утворення за певних обставин тощо.

Серед інших чинників, що призводять до проведення ексгумацій та повторних судово-медичних експертиз ексгумованих трупів є відбір недостатньої кількості матеріалу для досліджень у судово-медичній лабораторії, зокрема медико-криміналістичних досліджень. Недотримання положень, вказаних в «Правилах проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи», як мінімум матеріалів необхідних для вилучення з метою проведення додаткових досліджень, час від часу викликає необхідність у проведенні ексгумації та повторної експертизи трупа.

Так, наприклад, в одному з випадків, за наявності на трупі численних рубаних ран, наявності врубів та розрубів кісток скелету при проведенні первинного розтину для медико-криміналістичного дослідження взагалі не вилучався ніякий матеріал. При проведенні повторної судово-медичної експертизи ексгумованого трупа в даному випадку були вилучені клапті шкіри та кістки з ушкодженнями. При подальшому їх вивченні у відділенні судово-медичної криміналістики Головного бюро був доволі точно встановлений травмуючий предмет, а саме лопасті гребного гвинта катера, наданого для проведення експертизи слідчими органами.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, хочемо підкреслити необхідність проведення повторних експертиз ексгумованих трупів у випадках неповноти первинного «Висновку експерта», недоліків в описанні ушкоджень, неповноти вивченого матеріалу, невідповідності об'єму проведеного дослідження «Правилам проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи», наявності сумнівів в об'єктивності викладеної у «Висновку експерта» інформації, з подальшим методичним узагальненням результатів повторних експертиз ексгумованих трупів. На нашу думку, така робота буде сприяти підвищенню якості проведення первинних експертиз в бюро судово-медичної експертизи.

Корнеев С.М.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Входження в європейський простір як стратегічний напрям сучасної української держави є об'єктивно та історично зумовлений її національним, культурним та правовим розвитком. Одним із кроків на шляху до євроінтеграції України, є гармонізація українського законодавства, із законодавством країн Європейського Союзу [1].

Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі є